

وضعیت بازار کار استان تهران زمستان ۱۴۰۰

گروه آمارهای ثبتي، فرابري و پردازش داده ها

مقدمه

کار وجه اشتراک و شرط لازم زندگی انسان در جامعه است. کار از جمله مهم‌ترین نیازهای بشری می‌باشد که با علاوه بر تامین زندگی بر سلامت جسم و روان انسان نیز تاثیر گذار است. مساله اشتغال و بیکاری از جمله موضوعات اساسی در اقتصاد می‌باشد، به نحوی که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری از اهداف برنامه ریزان و دولت‌ها است. به همین خاطر طرح آمارگیری نیروی کار با هدف برآورد شاخص‌های مهم نیروی کار به صورت فصلی و سالانه و همچنین تغییرات آن در کشور و استان با روش نمونه گیری چرخشی در فصول مختلف سال اجرا می‌شود. این طرح اولین بار در سال ۱۳۸۴ آغاز شد و از آن زمان تا کنون در ماه میانی هر فصل اجرا شده است.

در این طرح به دلیل ماهیت ادواری آن از نمونه پایه استفاده می‌شود. نمونه پایه، نمونه‌ای است که می‌توان از آن برای چند دوره از یک آمارگیری ادواری یا چند آمارگیری، زیر نمونه‌هایی انتخاب می‌شود. نمونه پایه این طرح برای سال‌های ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۷ بر اساس چارچوب سرشماری عمومی کارگاهی ۱۳۸۱ ساخته شده بود. نمونه پایه بعدی از ابتدای سال ۱۳۸۸ بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ مورد استفاده قرار گرفت و همچنین در نمونه پایه فعلی، از اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ استفاده شده است. نمونه پایه جهت آمارگیری در مناطق شهری در سال ۱۳۹۶، در زمستان ۱۳۹۵ فهرست‌برداری شده است. در مناطق روستایی بر اساس فرم‌های فهرست‌برداری سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ می‌باشد.

روش نمونه‌گیری این طرح، نمونه‌گیری احتمالی دو مرحله‌ای طبقه‌بندی شده همراه با چرخش و بر مبنای نمونه پایه است. واحدهای نمونه‌گیری مرحله اول خوشه‌های نمونه در نمونه پایه و واحد نمونه‌گیری مرحله دوم، گروه چرخش سه خانواری است.

لازم به ذکر است که نمونه‌های این طرح در سطح استان ایتیمم شده اند و لذا امکان ارائه گزارش در سطح شهرستان و یا شهر وجود ندارد. همچنین نتایج طرح به صورت فصلی در سطح کشور و برآورد سالانه در سطح استان‌ها ایتیمم شده است.

اطلاعات تکمیلی این نشریه به صورت فصلی و سالانه در سامانه "اطلاعات آماری استان تهران" به آدرس amar.thmporg.ir در بخش اطلاعات آماری/جمعیت و نیروی کار/نیروی کار در دسترس می‌باشد.

مسعود افشین

معاون آمار و اطلاعات

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تهران

گزیده اطلاعات فصل زمستان ۱۴۰۰

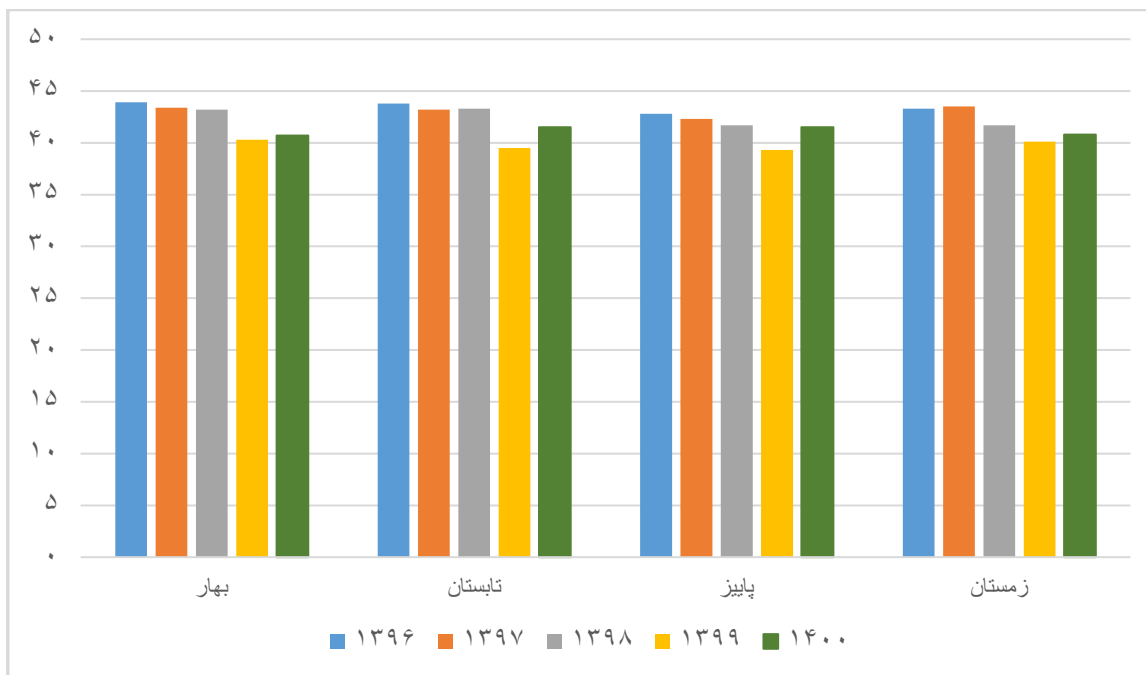
- نرخ مشارکت اقتصادی استان تهران در زمستان ۱۴۰۰ معادل ۴۰/۸ درصد بوده که در مقایسه با فصل مشابه سال قبل افزایش ۰/۹ درصدی را نشان می‌دهد اما از نرخ مشارکت پاییز ۱۴۰۰ (۴۱/۵) کمتر است. نرخ مشارکت اقتصادی برای مردان ۶۷/۹ و برای زنان ۱۳/۳ درصد می‌باشد. این نرخ در نقاط شهری ۴۰/۶ و در نقاط روستایی ۴۳/۸ درصد است.
- نرخ بیکاری استان تهران در زمستان ۱۴۰۰ برابر با ۶ درصد بوده به عبارت دیگر ۶ درصد از جمعیت فعال استان در این فصل، بیکار جویای کار بوده‌اند. این نرخ نسبت به فصل قبل ۱/۹ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱ درصد کاهش یافته است. نرخ بیکاری برای مردان ۵/۳ و برای زنان ۹/۲ درصد است. این نرخ در نقاط شهری ۶/۱ و در نقاط روستایی ۳/۹ درصد می‌باشد. قابل ذکر است کمترین نرخ بیکاری در زمستان ۱۴۰۰ متعلق به استان تهران بوده است.
- در فصل زمستان ۱۴۰۰ نرخ بیکاری جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله استان تهران ۹/۸ درصد بوده که نسبت به فصل قبل ۳/۲ درصد کاهش و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۲/۶ درصد کاهش یافته است. این نرخ برای مردان ۸/۵ و برای زنان ۱۴/۸ درصد می‌باشد. این نرخ در نقاط شهری ۱۰/۳ درصد و در نقاط روستایی ۳/۲ درصد می‌باشد.
- در زمستان ۱۴۰۰ نسبت اشتغال استان تهران معادل ۳۸/۴ درصد بوده که نسبت به فصل قبل ۰/۲ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. نسبت اشتغال مردان ۶۴/۳ و زنان ۱۲/۱ درصد است. این نسبت در نقاط شهری ۳۸/۲ و در نقاط روستایی ۴۲/۱ درصد است.
- سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی استان در زمستان ۱۴۰۰ معادل ۴/۸ درصد بوده که نسبت به فصل قبل ۱/۴ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰/۷ درصد افزایش یافته است. این سهم برای مردان ۵/۱ و برای زنان ۳/۵ درصد می‌باشد. همچنین این سهم در نقاط شهری ۴/۶ و در نقاط روستایی ۷/۸ درصد می‌باشد.
- ۱/۹ درصد شاغلین استان در بخش کشاورزی، ۳۵/۲ درصد در بخش صنعت و ۶۲/۹ درصد در بخش خدمات مشغول به کار بوده‌اند.

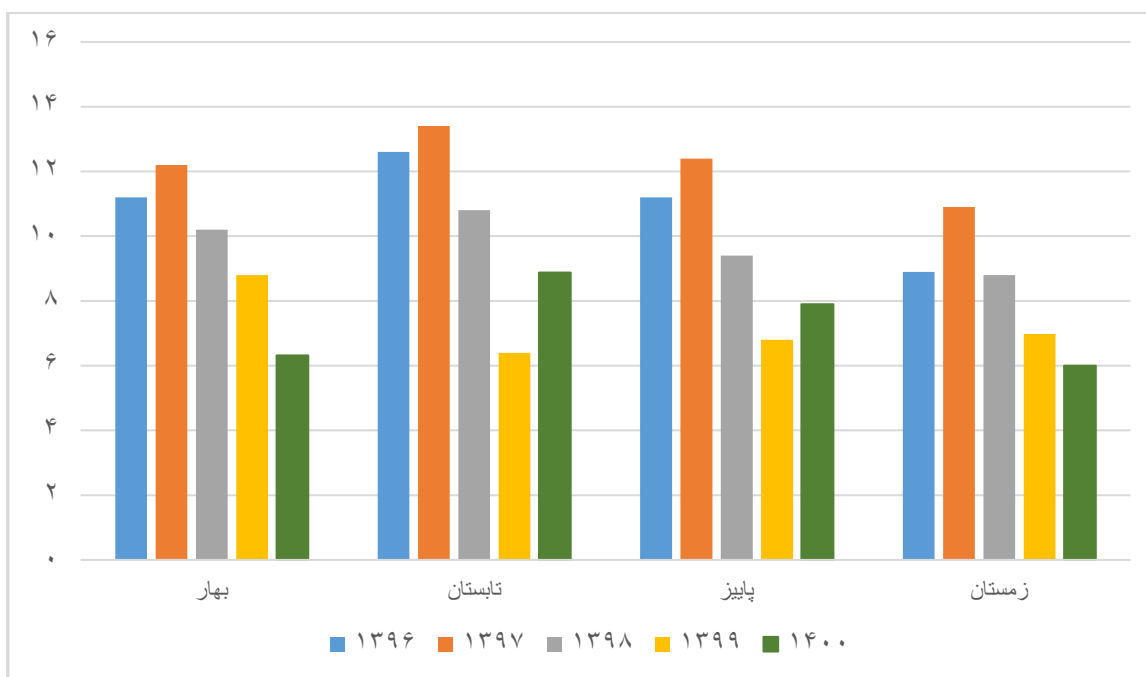
جدول ۱ - شاخص های عمده نیروی کار ۱۵ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک فصل

سهم اشتغال در بخش			سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی	نسبت اشتغال	نرخ بیکاری ۱۸-۳۵ ساله	نرخ بیکاری	نرخ مشارکت اقتصادی	سال و فصل
خدمات	صنعت	کشاورزی						
								سال ۱۳۹۹
۶۵/۷	۳۲/۹	۱/۵	۳/۷	۳۶/۸	۱۳/۲	۸/۸	۴۰/۳	بهار
۶۲/۰	۳۶/۷	۱/۳	۳/۳	۳۷/۰	۱۰/۳	۶/۴	۳۹/۵	تابستان
۶۲/۲	۳۶/۳	۱/۴	۳/۴	۳۶/۶	۱۱/۲	۶/۸	۳۹/۳	پاییز
۶۳/۴	۳۴/۹	۱/۶	۴/۱	۳۷/۳	۱۲/۴	۷/۰	۴۰/۱	زمستان
								سال ۱۴۰۰
۶۴/۱	۳۴/۲	۱/۸	۴/۴	۳۸/۱	۱۰/۹	۶/۳	۴۰/۷	بهار
۶۲/۳	۳۶/۰	۱/۶	۵/۰	۳۷/۹	۱۵/۶	۸/۹	۴۱/۵	تابستان
۶۲/۲	۳۶/۱	۱/۷	۶/۲	۳۸/۲	۱۳/۰	۷/۹	۴۱/۵	پاییز
۶۲/۹	۳۵/۲	۱/۹	۴/۸	۳۸/۴	۹/۸	۶/۰	۴۰/۸	زمستان

نمودار ۱ - نرخ مشارکت اقتصادی استان تهران به تفکیک فصل

نمودار ۲ - نرخ بیکاری استان تهران به تفکیک فصل

جدول ۲ - شاخص های عمده نیروی کار ۱۵ ساله و بیشتر کل کشور به تفکیک فصل

سال و فصل	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری	نرخ بیکاری ۱۸-۳۵ ساله	نسبت اشتغال	سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی	سهم اشتغال در بخش		
						کشاورزی	صنعت	خدمات
سال ۱۳۹۹								
بهار	۴۱/۰	۹/۸	۱۶/۷	۳۶/۹	۷/۹	۱۸/۶	۳۱/۸	۴۹/۷
تابستان	۴۱/۸	۹/۵	۱۶/۹	۳۷/۸	۹/۳	۱۸/۵	۳۳/۴	۴۸/۱
پاییز	۴۱/۴	۹/۴	۱۶/۵	۳۷/۵	۹/۹	۱۶/۷	۳۴/۳	۴۹/۰
زمستان	۴۰/۹	۹/۷	۱۶/۸	۳۶/۹	۱۰/۸	۱۵/۸	۳۳/۸	۵۰/۴
سال ۱۴۰۰								
بهار	۴۱/۴	۸/۸	۱۵/۶	۳۷/۷	۹/۸	۱۷/۹	۳۳/۲	۴۸/۸
تابستان	۴۱/۱	۹/۶	۱۷/۶	۳۷/۲	۹/۵	۱۷/۴	۳۳/۸	۴۸/۸
پاییز	۴۰/۹	۸/۹	۱۶/۱	۳۷/۳	۱۰/۶	۱۵/۴	۳۴/۷	۴۹/۹
زمستان	۴۰/۴	۹/۴	۱۶/۶	۳۶/۶	۱۰/۷	۱۴/۵	۳۳/۶	۵۱/۹

جدول ۳- شاخص های عمده نیروی کار ۱۵ ساله و بیشتر استان تهران: زمستان ۱۴۰۰

نقاط روستایی			نقاط شهری			کل			شرح
زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن	
۹/۹	۷۵/۴	۴۳/۸	۱۳/۵	۶۷/۵	۴۰/۶	۱۳/۳	۶۷/۹	۴۰/۸	نرخ مشارکت اقتصادی
۳/۹	۳/۹	۳/۹	۹/۵	۵/۴	۶/۱	۹/۲	۵/۳	۶/۰	نرخ بیکاری
۰/۰	۳/۵	۳/۲	۱۵/۳	۹/۰	۱۰/۳	۱۴/۸	۸/۵	۹/۸	نرخ بیکاری ۱۸-۳۵ ساله
۹/۵	۷۲/۵	۴۲/۱	۱۲/۲	۶۳/۸	۳۸/۲	۱۲/۱	۶۴/۳	۳۸/۴	نسبت اشتغال
۳/۹	۸/۳	۷/۸	۳/۵	۴/۹	۴/۶	۳/۵	۵/۱	۴/۸	سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی
۴/۸	۱۶/۵	۱۵/۲	۰/۰	۱/۱	۱/۰	۰/۲	۲/۲	۱/۹	سهم اشتغال در بخش کشاورزی
۴۲/۹	۴۳/۰	۴۳/۰	۲۰/۷	۳۷/۳	۳۴/۷	۲۱/۷	۳۷/۷	۳۵/۲	سهم اشتغال در بخش صنعت
۵۲/۳	۴۰/۵	۴۱/۸	۷۹/۳	۶۱/۶	۶۴/۴	۷۸/۱	۶۰/۱	۶۲/۹	سهم اشتغال در بخش خدمات

جدول ۴- شاخص های عمده نیروی کار ۱۵ ساله و بیشتر به تفکیک استان: پاییز ۱۴۰۰

استان	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری	نرخ بیکاری ۱۸-۳۵ ساله	نسبت اشتغال	سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی	سهم اشتغال در بخش		
						کشاورزی	صنعت	خدمات
کل کشور	۴۰/۴	۹/۴	۱۶/۶	۳۶/۶	۱۰/۷	۱۴/۵	۳۳/۶	۵۱/۹
آذربایجان شرقی	۳۹/۹	۹/۱	۱۷/۷	۳۶/۳	۷/۸	۱۲/۹	۴۱/۱	۴۶/۱
آذربایجان غربی	۴۰/۳	۱۸/۳	۲۶/۸	۳۲/۹	۹/۱	۲۸/۷	۲۰/۴	۵۰/۹
اردبیل	۴۴/۷	۱۴/۰	۲۱/۱	۳۸/۵	۱۵/۹	۲۷/۵	۲۵/۸	۴۶/۷
اصفهان	۴۰/۰	۹/۵	۱۶/۵	۳۶/۲	۱۲/۷	۷/۵	۴۲/۴	۵۰/۱
البرز	۳۹/۴	۱۰/۷	۱۹/۱	۳۵/۲	۷/۹	۲/۶	۴۳/۶	۵۳/۸
ایلام	۳۳/۴	۶/۹	۱۵/۴	۳۱/۱	۱۳/۵	۲۱/۳	۲۹/۸	۴۸/۹
بوشهر	۳۹/۰	۸/۹	۱۶/۶	۳۵/۵	۱/۹	۱۲/۷	۲۳/۰	۶۴/۳
تهران	۴۰/۸	۶/۰	۹/۸	۳۸/۴	۴/۸	۱/۹	۳۵/۲	۶۲/۹
چهارمحال و بختیاری	۴۰/۶	۱۲/۴	۲۱/۵	۳۵/۶	۱۴/۲	۱۱/۹	۴۵/۹	۴۲/۲
خراسان جنوبی	۴۱/۶	۷/۱	۱۵/۶	۳۸/۷	۹/۲	۱۹/۴	۳۳/۲	۴۷/۴
خراسان رضوی	۴۰/۱	۶/۸	۱۱/۴	۳۷/۴	۱۸/۹	۱۷/۷	۳۲/۸	۴۹/۵
خراسان شمالی	۴۳/۸	۱۰/۸	۱۹/۱	۳۹/۱	۲۲/۲	۲۷/۵	۳۱/۱	۴۱/۴
خوزستان	۴۰/۶	۱۱/۶	۲۰/۴	۳۵/۹	۱۲/۰	۱۵/۹	۳۱/۴	۵۲/۷
زنجان	۴۵/۸	۷/۱	۱۰/۶	۴۲/۶	۸/۲	۲۲/۲	۳۶/۴	۴۱/۵
سمنان	۳۶/۵	۷/۰	۱۵/۰	۳۴/۰	۷/۹	۱۲/۳	۳۷/۴	۵۰/۳
سیستان و بلوچستان	۳۵/۰	۷/۶	۱۲/۶	۳۲/۴	۱۰/۵	۱۴/۰	۳۶/۷	۴۹/۳
فارس	۳۷/۱	۸/۲	۱۵/۳	۳۴/۱	۱۱/۹	۱۷/۵	۲۹/۲	۵۳/۲
قزوین	۴۵/۶	۷/۸	۱۲/۹	۴۲/۰	۱۵/۵	۱۵/۸	۴۰/۴	۴۳/۷
قم	۳۷/۵	۸/۹	۱۱/۵	۳۴/۲	۱۳/۸	۳/۶	۴۳/۰	۵۳/۴
کردستان	۴۱/۷	۱۶/۷	۲۶/۳	۳۴/۷	۱۶/۶	۲۰/۱	۲۵/۶	۵۴/۳
کرمان	۴۱/۱	۱۱/۲	۲۳/۲	۳۶/۵	۲/۳	۴۰/۳	۲۰/۳	۳۹/۴
کرمانشاه	۴۰/۸	۱۷/۹	۳۱/۱	۳۳/۵	۲۳/۹	۲۰/۸	۲۸/۲	۵۱/۰
کهگلویه و بویراحمد	۳۵/۳	۸/۴	۲۱/۰	۳۲/۴	۱۶/۹	۱۴/۳	۳۵/۵	۵۰/۲
گلستان	۳۸/۵	۷/۰	۱۱/۱	۳۵/۸	۱۸/۶	۲۲/۴	۲۸/۷	۴۸/۹
گیلان	۴۴/۵	۹/۲	۱۹/۹	۴۰/۴	۱۱/۹	۱۸/۹	۳۰/۴	۵۰/۶
لرستان	۳۹/۶	۱۴/۵	۲۶/۲	۳۳/۹	۲۴/۵	۲۳/۹	۲۷/۷	۴۸/۴
مازندران	۴۲/۰	۷/۹	۱۸/۱	۳۸/۷	۵/۸	۱۶/۳	۳۱/۴	۵۲/۳
مرکزی	۳۶/۶	۸/۰	۱۵/۴	۳۳/۶	۱۴/۷	۱۳/۶	۴۴/۷	۴۱/۷
هرمزگان	۴۲/۶	۱۳/۲	۲۳/۳	۳۶/۹	۵/۹	۱۹/۵	۳۱/۹	۴۸/۶
همدان	۴۱/۳	۸/۵	۱۳/۷	۳۷/۸	۱۲/۱	۲۲/۳	۳۰/۴	۴۷/۳
یزد	۴۷/۱	۹/۰	۱۴/۳	۴۲/۹	۴/۶	۷/۱	۴۴/۱	۴۸/۸

تعاریف و مفاهیم

● جمعیت فعال اقتصادی:

تمام افراد ۱۵ ساله و بیش تر (حداقل سن تعیین شده)، که در هفته تقویمی قبل از هفته آمارگیری (هفته مرجع) طبق تعریف کار، در تولید کالا و خدمات مشارکت داشته (شاغل) و یا از قابلیت مشارکت برخوردار بوده‌اند (بیکار)، جمعیت فعال اقتصادی محسوب می‌شوند.

● شاغل:

تمام افراد ۱۵ ساله و بیش تر که در طول هفته مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کار را ترک کرده باشند، شاغل محسوب می‌شوند. شاغلان به‌طور عمده شامل دو گروه مزد و حقوق بگیران و خوداشتغالان می‌شوند. ترک موقت کار در هفته مرجع با داشتن پیوند رسمی شغلی، برای مزد و حقوق بگیران و تداوم کسب و کار برای خود اشتغالان، به عنوان اشتغال محسوب می‌شود. افراد زیر نیز به لحاظ اهمیتی که در فعالیت اقتصادی کشور دارند، شاغل محسوب می‌شوند:

- افرادی هستند که بدون دریافت مزد برای یکی از اعضای خانوار خود که با وی نسبت خویشاوندی دارند کار می‌کنند (کارکنان فامیلی بدون مزد).

- کارآموزانی که در دوره کارآموزی فعالیتی در ارتباط با فعالیت مؤسسه محل کارآموزی انجام می‌دهند، یعنی مستقیماً در تولید کالا یا خدمات سهیم هستند و فعالیت آن‌ها " کار " محسوب می‌شود.

- محصلانی که در هفته مرجع مطابق تعریف، کار کرده‌اند.

- تمام افرادی که در نیروهای مسلح به‌صورت کادر دائم یا موقت خدمت می‌کنند (نیروهای مسلح پرسنل کادر و سربازان، درجه‌داران، افسران وظیفه نیروهای نظامی و انتظامی).

● بیکار:

بیکار به تمام افراد ۱۵ ساله و بیش تر اطلاق می‌شود که:

- ۱- در هفته مرجع فاقد کار باشند (دارای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی نباشند).
- ۲- در هفته مرجع و یا هفته بعد از آن آماده برای کار باشند (برای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی آماده باشند).
- ۳- در هفته مرجع و سه هفته قبل از آن جویای کار باشند (اقدامات مشخصی را به‌منظور جستجوی اشتغال مزدبگیری و یا خوداشتغالی به عمل آورده باشند).

افرادی که به دلیل آغاز به کار در آینده و یا انتظار بازگشت به شغل قبلی جویای کار نبوده، ولی فاقد کار و آماده برای کار بوده‌اند نیز بیکار محسوب می‌شوند.

● جمعیت غیرفعال اقتصادی:

تمام افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر که در طول هفته مرجع طبق تعریف، در هیچ یک از دو گروه شاغلان و بیکاران قرار نمی‌گیرند، جمعیت غیرفعال اقتصادی محسوب می‌شوند.

● ساعت کار واقعی:

ساعت کار واقعی برای افرادی که در طول هفته مرجع در سرکار خود حاضر بوده‌اند عبارت است از تعداد ساعاتی که در طول هفته مذکور کار کرده‌اند.

● اشتغال ناقص:

افراد دارای اشتغال ناقص شامل تمام شاغلانی است که در هفته مرجع، حاضر در سرکار یا غایب موقت از محل کار بوده و به دلایل اقتصادی نظیر رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت کار بیش‌تر، قرار داشتن در فصل غیرکاری و ... کمتر از ۴۴ ساعت کار کرده، خواهان و آماده برای انجام کار اضافی در هفته مرجع بوده‌اند.

● مقدار اشتغال ناقص:

مجموع ساعت کار اضافی است که افراد دارای اشتغال ناقص زمانی تمایل به انجام آن تا سقف ۴۴ ساعت در هفته را دارند.

● نرخ مشارکت اقتصادی:

عبارت است از نسبت جمعیت فعال (شاغل و بیکار) ۱۵ ساله و بیش‌تر به جمعیت در سن کار ۱۵ ساله و بیش‌تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{نرخ مشارکت اقتصادی} = \frac{\text{جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیش‌تر}}{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر}} \times ۱۰۰$$

● نرخ بیکاری:

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

● سهم اشتغال ناقص زمانی:

عبارت است از نسبت جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی به جمعیت شاغل، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم اشتغال ناقص زمانی} = \frac{\text{جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی}}{\text{جمعیت شاغل}} \times ۱۰۰$$

● نسبت اشتغال:

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر به کل جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر ضرب در ۱۰۰.

$$\text{نسبت اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر}}{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر}} \times ۱۰۰$$

● **ضرورت معیار یک ساعت کار:**

- ۱- سنجش علمی و شناخت دقیق وضعیت جاری شاخص‌های بازار کار.
- ۲- به کارگیری معیار پایه و مشترک در تولید شاخص‌های بازار کار برای مصارف اقتصاد کلان و برنامه‌ریزی.
- ۳- پوشش دادن به همه انواع اشتغال از جمله کار کوتاه مدت، کارهای موقتی، فصلی و انواع دیگر اشتغال.
- ۴- طبقه‌بندی متقابلاً منحصر به فرد و جامع از جمعیت در سن کار به سه دسته شاغل، بیکار، خارج از نیروی

کار

- ۵- گرفتن پوشش اشتغال افرادی که ممکن است دانش‌آموز، خانه دار، بازنشسته باشند.
- ۶- برای گرفتن تمام نیروی کار و ورودی‌های کار از فعالیت‌های اشتغال به تولید (برای محاسبه تولید ملی).

**در این طرح ما به دنبال سنجش مقدار کار انجام شده در طی
سال هستیم، لذا واحد کار ما زمان (ساعت) می باشد.**